

Ræða flutt við opnun Norræna hússins 1968

Bjarni Benediktsson – Stjórnámál – Ræður – Opunarhátíð – Norræna Húsið - 1968

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360

Ræður

Askja 4-5, Örk 8

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

B-
N-3

STATSMINISTER BJARNI BENEDIKTSSONS TALE

VED NORDENS HUS' ÅBNINGSFEST

d. 24.8.1968

Vi islændinge anser os for endnu at tale "den danske tunge", som for årtusinder siden blev talt af alle nordboere. Nu er det ganske vist sikkert, at der allerede den gang både fandtes nogle dialekter eller forskellige afvigelser fra dette fælles sprog, og at islandsk har forandret sig og udviklet sig i løbet af sin godt tusindårige levetid. Ikke desto mindre er det sikkert, at islændingene, både på grund af sproget og deres gamle tradition, er bedre bekendt med den oldnordiske kultur, og den er for os lettere at forstå end for de med os beslægtede, større nationer. Derfor forundrer vi os undertiden over den frygt, som enkelte gange forekommer blandt dem, frygten for at vi er ved at fjerne os fra vor nordiske oprindelse og lösrive os fra forbindelsen med dem. Vi er da undertiden tilbøjelige til at svare: Grib i din egen barm. Det er tvært imod snarere jer end os, som risikerer at glemme den gamle nordiske kulturarv.

Sådanne gensidige beskyldninger er ubegrundede. Derimod er det af større betydning at betragte fakta, sådan som de nu er.

Det kan da ikke benægtes, at for islændingene er de nordiske sprog nu fremmede sprog, som det ikke er meget lettere for os at lære end tysk eller engelsk. Og selv om disse nationer forholdsvis er flertalligere end vi - sammenlagt hundrede gange flere end vi -, da er de kun en lille del af den menneskemasse, som vi uundgåeligt har en stadig voksende kontakt med, og deres sprog er hverken os eller faktisk dem til stor nytte i den forbindelse. Derfor bliver det stadig nødvendigere for os alle så godt som muligt at kunne beherske en eller anden af de store nationers sprog samtidig med vort eget, og i vores verdensdel er der ikke tvivl om, at engelsk har størst praktisk betydning.

Hertil kommer, at på grund af Islands beliggenhed og den moderne samfærdsel er der opstået en mangeartet forbindelse mellem islændingene og de angelsaksiske nationer på begge sider af Atlanterhavet, og disse vil sikkert forstærkes. Desuden har behovet for militær beskyttelse også sin indflydelse såvel for Island som andre lande på alfar vej.

Men netop denne forbindelse mellem islændingene og de talrige og stærke angelsaksiske nationer gör os endnu mere bestemt på at stå vagt om og bevare vor egen oprindelse og ikke at lade båndene som knytter os til vore nordiske brödrer nationer briste. Der er dog mindst grund til at bagatellisere det problem, der af denne grund opstår for os, og netop derfor er der grund til at tænke over den virkning, som ophævelsen af Atlanterpakten ville medføre for forbindelsen mellem Island og de andre nordiske lande. Som udsigter nu er, ville en sådan ophævelse ganske sikkert ikke formindske Islands betydning for de angelsaksiske nationer. I fredstider er der ingen grund til at antage, at de ville sikre deres interesser i forbindelse med Island med magtanvendelse, men meget kan hændes, der står alene, uden at det rygtes. De nordiske landes samhörighed kan foreløbig bedst sikres med den nuværende ordning af disse sager, for ikke at tale om nödvendigheden af at bevare ligevægten i verdensdelen; den sag er dog uden for vore opgaver i Nordisk Råd.

Uden bevidste bestræbelser er der fare for, at vor forbindelse med de andre nordiske nationer lidt efter lidt slækkes. Nu kan det ikke nægtes, at på grund af den underkuelse, som vi anser os for at have måttet tåle, så har der måske her i nogen tid været mindre interesse, end det ellers ville have været tilfældet, for en meget nær forbindelse med vore brödrer nationer. Nogle anså, at en direkte forbindelse med den store verden ville være mest praktisk for os. I nogle henseender har dette også vist sig at være rigtigt, at selvgjort er velgjort. Men

Blottet fyrr
står uden Bark og Grönt
græmmes på gruset Höj.

(Hávamál - Den Höjes Ord)

Derimod er det godt at have gode venner, og aldrig bedre, end når man kommer ud i den store verden. Og de fem nordiske landes fuldkomne selvstændighed har netop gjort det lettere for nationerne at forstå hinandens udmærkede egenskaber og den støtte, de kan få hos de andre og alle. De, som ønsker at have gode venner, lærer også snart, at det intetsteds er muligt at få bedre venner end blandt vore slægtninge og venner i de nordiske lande. De er et bevis på, at det ikke kommer mest an på talrigheden, for "vækst og kraft når langt, men klogskab er dog det vigtigste." Hvorhen man end kommer, ses det tydeligt, at i kultur og social udvikling er ingen nationer nået så vidt som de. Det bedste bevis, vi af egen erfaring har i de seneste årtier er forbindelsen mellem os islændinge og danskerne.

Af disse årsager er vi islændinge fast besluttet på - ikke kun at bevare - men forøge vort venskab med de andre nordiske nationer. Vi ved, at hvis dette skal kunne lade sig gøre, må vi lære et fremmedsprog flere end vore slægtninge i de nordiske lande. Men vi beklager ikke denne byrde, for vi ved, at vi vil få mangfoldig gengældelse herfor. Vi glæder os netop ganske særligt over, at Nordens Hus blev bygget og vil blive drevet i Reykjavík, fordi det viser vore venners forståelse af den ekstra byrde, som vi må påtage os, og derfor rækker de os venskabshånd for at lette den. For dette venskabstegn takker vi og håber, at deres gode sindelag vil føre til gensidig lykke for os alle.